

МОВА І ЧАС

УДК 811.161.2'38 Євгенія Карпіловська

МОВА БЕЗ «ГОСТРИХ КУТІВ» (ПОЛІТКОРЕКТНІСТЬ У РЕАЛІЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ)

У статті розглянуто прояви політкоректності в сучасній українській мовній практиці в зіставленні з аналогічними явищами в інших слов'янських мовах. Проаналізовано засоби створення політкоректних назв у їхньому пов'язанні з культурною традицією українського народу та сучасними змінами в житті українського суспільства. Підкреслено національну специфіку реалізації політкоректності в сучасній українській мовній практиці.

Ключові слова: політкоректність, мовна практика, непряма номінація, перифрастична номінація, езопова мова, евфемізм, перифраза.

In the article the expression of political correctness in modern Ukrainian language practice in comparison with similar phenomena in other Slavic languages are considered. The means of creating politically correct nominations in their relations with cultural tradition of the Ukrainian people and modern changes in Ukrainian society are analysed. The national specificity of political correctness realisation in modern Ukrainian language practice are underlined.

Keywords: political correctness, language practice, indirect nomination, periphrastic nomination, Aesopian language, euphemism, periphrase.

Відкритість українського суспільства до інтеграції у сучасні світові економічні, суспільно-політичні, культурно-

освітні процеси, якій безвізовий режим, безумовно, додасть позитивних імпульсів, спричинює появу й утвердження в нашому суспільному житті нових понять і явищ. До таких належить поняття *політкоректність*. Як відомо, це поняття та система пов'язаних з його реалізацією дій і приписів виникло у межах американської культури (англійські його позначення – *political correctness (correctitude), politically correct, PC*). У цього терміна є вже й низка синонімів, які вирізняють аспекти самого позначуваного ним поняття або вказують на різні наслідки його втілення у мовній практиці: *мовний такт, мовна коректність, вербальний унісекс, дераціоналізація*. Такі ж терміни, як *комерційна коректність*, вказують на ті сфери, у яких дотримання правил політичної коректності стає не просто вимогою безконфліктного спілкування, а дістає цілком відчутний грошовий еквівалент у вигляді прибутків тих, хто їх дотримує.

Щодо історії появи терміна *політична коректність* і суспільного явища, яке він позначив, довідкові джерела, зокрема різні національні версії Вікіпедії, подають різні дати. Так, наприклад, російська Вікіпедія твердить, що цей термін з'явився в 1970-х роках у мові лівих політичних сил на Заході і вживався для позначення особливої «езопової мови» марксистсько-ленінської ідеології та комуністичної пропаганди. Однак більше довіри щодо цього викликає інформація української Вікіпедії. Вона з покликанням на англійську версію й відповідні англійські джерела твердить, що витоки терміна *політична коректність (політкоректність)* слід шукати у справі «Чизхольм проти Джорджії», яку Верховний Суд США розглядав у 1793 р. і вперше щодо постанов нижчих судових інстанцій ужив у своєму рішенні вислів *not politically correct* «політично неправильне, невірне». Зауважу принагідно, що в цій справі не було жодних моментів, пов'язаних з національними, расовими, віковими, статевими ознаками учасників або з їхнім фізичним чи психічним станом, щодо яких могла виникнути така некоректність. Політичну некоректність Верховний Суд США побачив у самому факті позову, який приватна особа – громадянин Олександр Чизхольм – подала на суверенний державний суб'єкт – штат Джорджія.

Звернімо увагу на переклад англійських слів *correct*, *correctness* в українській мові як *коректний*, *коректність*. Базове значення англійських слів – ‘правильний, вірний’, що відбиває, наприклад, польський відповідник англійського терміна *political correctness (correctitude)* – *poprawność polityczna*, буквально – ‘політична правильність’. Слова *коректний*, *коректність* в українській мові мають дещо ширший обсяг значення порівняно з англійською мовою. Однотомний «Словник української мови» (К., 2012) виводить його з латинського слова *corrēctus* ‘виправлений’ і подає такі дефініції властивих йому значень: 1. Який тактовно і ввічливо поводить з людьми (*він досить коректний*); ввічливий; // Який характеризується коректністю (*коректні запитання*); 2. Правильний, точний (*коректний переклад*) [СУМ-1: 461]. Вибір українського відповідника можна зрозуміти, як прийняти і те, що для загальної мовної практики, спрямованої на спілкування, автори СУМ-1 першим подали для прикметника *коректний* значення ‘ввічливий’, тобто такий, який уміє вибрати правильний, відповідний певній ситуації засіб висловлення думки. Утім, сучасні публіцистичні тексти, зібрані в Корпусі текстів української мови на порталі mova.info [Корпус], доводять, що для оцінки явищ суспільно-політичного життя, поведінки людей у ситуаціях публічного спілкування, в обговоренні тем, що перебувають у фокусі суспільної уваги, прикметник *коректний* українці частіше вживають саме в значенні ‘правильний, такий, що відповідає суті обговорюваного, характеру ситуації спілкування’, пор. такі сполуки з ним у текстах сучасної української публіцистики, як *коректне ставлення (до Церкви, церковного життя)*, *коректні вимоги (прописані в ліцензійних документах)*, *коректне вирішення (ситуації)*, *коректне тлумачення (двововності)*, *коректна форма (письмового запрошення)*, *коректна позиція (щодо визначення поняття ‘джерела права’)* та інші.

Необхідність обговорення проявів політкоректності (політичної коректності) в сучасній українській, а ширше – у слов’янській, мовній практиці є переконливим доказом радикальних змін у житті українського суспільства, інших

слов'янських народів, зрушень у їхній свідомості та комунікативних практиках. Водночас зіставлення реалізації приписів політкоректності в сьогочасній українській мовній практиці, пріоритетів цього процесу, з їхнім втіленням у мовах інших слов'янських країн дає поживу для роздумів про вплив на утвердження цього поняття національної культурної традиції, закоріненої в нормах спілкування і мовних стереотипах, прийнятих у певному суспільстві. Такі роздуми зайвий раз доводять те, що не можна сліпо й бездумно переносити на інший культурний і мовний ґрунт навіть, здавалося б, добрі й корисні речі. Впровадження приписів і настанов сучасної світової політкоректності слід пов'язати з менталітетом українського народу, з реаліями його культури й змінами в житті сучасного українського суспільства. Цілком можливо, що й нам доведеться виробляти політкоректні назви, подібні до англійських *refuse collector* 'збирач речей, від яких відмовилися' на заміну *bin man* 'людина, що риеється в помийниці' чи *horizontally challenged people* 'люди, які долають труднощі через свої горизонтальні пропорції' замість *fat people* 'повні люди' [Тер-Минасова 2000: 217 – 218]. А можливо, ми, щоб не образити таких людей, активізуємо той ресурс інакомовлення, що вже виробила українська мова. Наприклад, про тих нужденних людей, які змушені ритися в помийницях, українці можуть сказати, що їх *обділила своєю увагою держава* або що *вони перебувають за межею бідності*, належать до *малозабезпечених соціальних груп, груп ризику*. Такі добре відомі нам слова, як *злидні (злигодні), злидень*, що сьогодні можна потрактувати, як політично некоректні, з'явилися в українській мові саме з метою приховати зміст означуваного поняття, становили колись перифрази, а отже, виконували політкоректну функцію. Це засвідчує їхній прозорий зв'язок з твірною словосполучою *злі дні*.

Політкоректність сьогодні прийнято трактувати як «прагнення знайти нові способи мовного вираження на заміну тих, що зачіпають почуття й гідність індивідууму, утискають його людські права звичною мовною нетактовністю та/або прямолінійністю стосовно расової і статевої належності, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього

вигляду тощо» [Тер-Минасова 2000: 216]. Дотримання політкоректності вимагає від мовця комунікативної та культурної компетенції, належний ступінь яких і забезпечує безконфліктне спілкування в певному середовищі і в певних комунікативних ситуаціях. Мовне втілення такої поведінки особи, яка намагається обійти «гострі кути» в спілкуванні із співрозмовником, безпосереднім чи опосередкованим, уникнути тем і способів висловлення, які можуть створити в розмові напруження, а то й відкритий конфлікт, можна було б назвати *мовою без «гострих кутів»*, підкресливши в такий спосіб її призначення. Ця назва, на мою думку, відповідала б уже запропонованим в англійській фаховій літературі термінам *inclusive language* 'інклюзивна мова, мова, яка включає широке коло понять або предметів, явищ' або *neutral language* 'нейтральна мова'.

Поняття *політкоректності* органічно взаємодіє, а інколи й ототожнюється з поняттями *вихованості*, *толерантності*, *делікатності*, *коректності*, *чемності*, *ввічливості*, *такту*, тобто передбачає наявність у мовця того, що вкладають у загальніші поняття 'виховання' та 'культура' особистості. Мовним втіленням політкоректності стають такі засоби приховання прямих найменувань реалій і понять, небажаних для порозуміння співрозмовників у певних ситуаціях, як евфемізми, перифрази, інакомовлення, іншомовні вкраплення, алегорії. Українці давно й активно їх використовують, торкаючись реалій приватного, інтимного життя, речей, не призначених для сторонніх або нагадування про які може дошкулити людині, пор. старі українські назви в'язниці *темна*, *холодна*, назви відправлень природних потреб людини (*велика*, *мала потреба* (діло), *випорожнятися*, *відбувати свої потреби*, *ходити* (ніти) *до вітру* (до двору), про хворих – *сідати на горщик* (горня)), статевих стосунків (*пізнати жінку*, *зійтися* (про чоловіка і жінку, які живуть без шлюбу) або назви психічнохворих людей: *навіжений*, *скажений*, *одержимий*, *причинний*, *спричинений*, *цаплений*, *як не свій*, розмовні *намаханий*, *поведений*. Назви людей з відхиленнями у психіці від загальноприйнятих норм поведінки в українському суспільстві ще й вказують на певні релігійні приписи,

закорінені в культурній і мовній традиції українців – ставлення до таких людей, як до тих, хто перебуває у Божій волі, під рукою Бога, божих людей. На це вказує етимологія українського слова *убогий* (*вбогий*) й прозора внутрішня форма слова *божевільний* (пор. його з рос. відповідником *сумасшедший*, у якому втілено іншу модель найменування такої особи). Отже, новизни поняттю *політкоректність* для свідомості сучасних українців надає означення *політична* (*політ-*), яке підкреслює соціокультурну його роль, статус складника політики держави, спрямованої на забезпечення злагодності в суспільстві, уникнення конфліктів між його членами або конфліктів його членів з представниками інших держав і народів.

Прояви політкоректності в сучасній українській комунікації доводять усвідомлення мовцями її суспільної і державної ваги. Водночас у деяких сферах прояву політкоректності, передусім у гендерній, виразна й інша тенденція, закорінена в специфіці суспільних змін в Україні і в Славії взагалі, спричинена зростанням соціальної ролі жінок. Активне творення й уживання фемінітивів засвідчують, що українські жінки, як і представниці жіночої статі інших слов'янських країн, не сприймають нагадування про їхню статеву належність, як вияв «чоловічого сексизму», а навпаки, трактують його як доказ своїх успіхів на багатьох традиційно чоловічих ділянках суспільної і державної діяльності. Отже, сучасна українська і, ширше, слов'янська мовна практика не підтримують такий прояв європейської і американської політкоректності, як вербальний унісексизм. Про це свідчать такі нові українські назви осіб жіночої статі, як *бізнесменка*, *спонсорка*, *нардепка* [Федурко 2010: 437], *лідерка*, *прем'єрка*, *держсекретарка*, *дизайнерка*, *детективниця*, *творчиня*. Вони органічно входять в активно поповнюваний фонд фемінітивів, спільний з іншими слов'янськими мовами, пор. болг. *премиерка*, *конгресменка*, *президентка*, *бодигардка*, чес. *premiérka*, *manažerka*, *ergoterapeutka* [Аврамова 2003: 191 – 193] або такі польські новотвори, як *ministra*, *senatoresa*, *biznessa* [Waszakowa 1994]. Уникання фемінітивів, зокрема в офіційно-діловому мовленні, у так званому «титульному» іменуванні осіб, ряд авторитетних дослідників української

мови, наприклад, О. Д. Пономарів, вважають порушенням морфолого-стилістичних норм української мови [Пономарів 1999: 164]. Проте нині в українському мовознавстві активно обговорюють необхідність «вербального унісексу» в назвах посад і звань, таких, як *Герой України* (але *мати-героїня*), *спікер Верховної Ради*, *академік* (член-кореспондент) *Національної академії наук України*, *лауреат Державної премії імені Тараса Шевченка*.

Таку ж полярність у ставленні до фемінітивів демонструють і інші слов'янські мови з давньою традицією творення й уживання таких назв. Про це свідчить, наприклад, спеціальна Ухвала Ради Польської Мови стосовно жіночих форм назв професій і звань від 19 березня 2012 року, у якій підкреслено необхідність в уживанні таких назв враховувати мету й характер комунікативної ситуації. Автори цього цікавого документа нашої доби нагадують, що мові не можна нічого нав'язати – лише практика спілкування спонукає мовців до творення певних назв і підтримує їхнє вживання [Stanowisko].

Якщо фемінітиви викликають дискусії й сумніви щодо їхньої доцільності в сучасній українській професійній мовній практиці, то політкоректність непрямих назв осіб за національною, расовою належністю, віком, станом здоров'я, особливостями поведінки, зовнішності, сексуальної орієнтації і взагалі «особливістю», «інакшістю», «відмінністю» від чинних суспільних норм не викликає заперечень, стає дедалі активнішою в українській і в цілому слов'янській номінації та комунікації. Ще не так давно в нашому міському транспорті можна було почути й прочитати оголошення на взір: *Поступайтеся місцем пасажиром похилого віку, вагітним жінкам, пасажиром з дітьми та особам з (явними) ознаками інвалідності чи інвалідам*. Нині вони зникли або зникають (утім, у київському метрополітені ще можна натрапити на такі заклики на дверях вагонів) разом з прямими вказівками на всіх, хто за тими чи тими своїми ознаками відхиляється від норми, прийнятої в українському суспільстві, є іншим, чужим або відмінним: сліпих, глухих, німих, психічнохворих, розумово відсталих, нужденних,

представників інших рас чи сексменшин. У творенні політкоректних назв таких осіб взаємодіють різні засоби інакомовлення, «езопової мови», ґрунтованих на непрямій номінації: як диференційній (*негромадянин* замість *іммігрант*, *переселенець*, *прибулець*, *прихідько*, *прибиш*, *прийшлий*, *чужинець*, *іноземець*, *біженець*, *приїжджий*, *відраджений* чи оцінно заряджених, зневажливих – *зайда*, *приблуда*, *заволока*, *заброда*, *приплентач*), так і перифрастичній (*діти з особливими потребами*, *неповносправні діти* (пор. пол. *osoby z niepełnosprawnościami*) замість *діти-інваліди*, *інваліди дитинства* чи *проблемні*, *важковиховувані діти* (*підлітки*) замість *мало-* (*недо-*, *неповно-*) *літні злочинці*, (*правопорушники*). Проте у професійному середовищі, у спілкуванні фахівців потреба точно означити явище, об'єкт, певне поняття залишається. Скажімо, лікарю-офтальмологу треба прямо назвати особу, яка має певну хворобу очей, певне відхилення очей, зору людини від прийнятої норми і політкоректна, обтічна назва *особа з проблемами зору* його не влаштовує. Йому треба поставити діагноз і призначити лікування хвороби, а отже, слід її назвати. Отже, позначення *короткозорий*, *далекозорий*, *зизоокий*, *косоокий*, *більмоокий* (*більмак*, *більмач*), *блиндоокий*, *скалоокий*, *полудуватий*, *сліпий* (*сліпець*), *підсліпий*, *підсліпуватий*, *слабозрячий*, *хворий на глаукому* (*астигматизм*) та інші в цій ситуації не просто прийнятні й доречні, а й украй потрібні для встановлення правильного діагнозу й надання належної медичної допомоги особі з конкретною проблемою зору. А щодо політкоректності в цьому професійному середовищі, то, можливо, з часом лікарі повернуться до старої традиції в присутності *пацієнта* (не *хворого* (!)) розмовляти між собою про його проблеми латиною.

Прояви політкоректності в сучасній українській мовній практиці засвідчують не лише активне входження України до європейських соціокультурних процесів, а й є важливим доказом демократизації українського суспільства, у якому забезпечено права кожного його члена. Політкоректні назви засвідчують нові явища в соціальній диференціації української мови, у творенні для певних ситуацій спілкування, соціальних

груп і проблем спеціального ресурсу номінування, а отже, доводять нові тенденції розвитку українського лексикону. Знання складу ресурсу політкоректності, його призначення й умов вживання в сучасній українській комунікації забезпечить окремого мовця й суспільство в цілому від конфліктів та напруги, створить сприятливий ґрунт для здійснення прав та обов'язків всіх його членів і завдяки цьому – для дальшої його демократизації.

Аврамова Ц. Словообразовательни тенденции при съществителните имена в българския и чешкия език в края на XX век / Ц. Аврамова. – София : Heron Press, 2003. – 259 с.

Корпус текстів української мови. – Режим доступу: www.mova.info

Пономарів О. Д. Діяч і діячка, кореспондент і кореспондентка, лікар і лікарка, поет і поетка, поетеса / О. Д. Пономарів // *Культура слова: Мовностилістичні поради : навч. посібник.* – К. : Либідь, 1999. – С.164 – 165.

Словник української мови / Кер. В. В. Німчук та ін. / Відп. ред. В. В. Жайворонок. – К. : ВЦ «Просвіта», 2012. – 1320 с.

Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : учеб. пособие / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово/Slovo, 2000. – 624 с.

Федурко М. Ю. Словотвірна морфологія українських фемінативів у лінгвокультурологічному аспекті / М. Ю.Федурко // *Відображення історії та культури народу в словотворенні : зб. наук. пр.* – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С.433 – 442.

Stanowisko Rady Języka Polskiego w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów, przyjęte na posiedzeniu plenarnym Rady 19 marca 2012 roku. – Режим доступу: www.rjp.pan.pl/index.php

Waszakowa K. Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne obce. – Warszawa : Wyd. Uniw. Warszawskiego, 1994. – 265 s.

REFERENCES

Avramova, Ts. (2003). *The word-formation of the trend under the name of the government in the Bulgarian and Czech ezik in the region for the twentieth century.* Sofia: Heron Press (in Russ.)

Fedurko, M. Yu. (2010). Slavicular morphology of Ukrainian feminates in the linguocultural aspect. In *Displays the history and culture*

of the people in word-formation (pp. 433 – 442). Kyiv: Vydavnychyy dim Dmytra Buraho (in Ukr.)

Ponomariv, O. D. (1999). Person and figure, correspondent and correspondent, physician and doctor, poet and poet, poet. In O. D. Ponomariv, *Culture of the word: Language-linguistic advice. Teaching manual* (pp. 164 – 165). Kyiv: Lybid' (in Ukr.)

Position of the Polish Language Council on female forms of professions and titles, adopted in the Council plenary (19 March 2012). Retrieved from www.rjp.pan.pl/index.php (in Polish)

Ter-Minasova, S. G. (2000). *Language and intercultural communication*. Moscow: Word / Slovo.

Text corpus of the Ukrainian language. Retrieved from www.mova.info (in Ukr.)

Waszakowa, K. (1994). *The word-formation of modern Polish. Suffix nouns foreign*. Warszawa: Wyd. Univ. Warszawskiego (in Polish)

Zhyavoronok, V. V. (Ed.). (2012). *Dictionary of the Ukrainian language*. Kyiv: «Prosvita» Center (in Ukr.)

Статтю отримано 20.06.2017

Ievgeniia Karpilovska

LANGUAGE WITHOUT «SHARP CORNERS» (POLITICAL CORRECTNESS IN THE REALITIES OF UKRAINIAN LANGUAGE AND CULTURE)

In the article the expression of political correctness in modern Ukrainian language practice in comparison with similar phenomena in other Slavic languages are considered. The history of this concept formation in American culture is traced and the connection of its appearance in the consciousness of modern Ukrainians with radical changes in Ukrainian society, democratic reforms in it is underlined. However, the statement of the concept of political correctness and the system of related actions and regulations should be based on the national cultural tradition and norms of contemporary Ukrainian society, using cultural and linguistic stereotypes established therein.

Political correctness is now accepted as the use of speech communication of names that do not affect the national and religious feelings of the interlocutors, their political beliefs, do not contain any indication of their racial identity, age, gender, social status or origin, state of health, appearance, behavior, sexual orientation. The linguistic embodiment of such behavior of a person who tries to avoid «sharp

corners» in communicating with an interlocutor, direct or indirect, the way and method of their expression, which can create in a conversation a tension, or even an open conflict, is proposed to be called a *language without «sharp corners»* emphasizing in this way its purpose. This name would be correspond with the terms in the English-language professional literature *inclusive language or neutral language*.

The means for the creation of political correct titles, based on indirect nomination, differential (*негромадянин* instead of *іммігрант*, *переселенець*, *прибулець*, *прихідько*, *прибиш*, *прийшлий*, *чужинець*, *іноземець*, *біженець*, *приїжджий*, *відряджений* or evaluating, derogatory *зайда*, *приблуда*, *заволока*, *заброда*, *приплетач*), as well as periphrastic one (*діти з особливими потребами*, *неповносправні діти* (comp. with Polish *osoby z niepełnosprawnościami*) instead of *діти-інваліди*, *інваліди дитинства* or *проблемні діти* instead of *мало-* (*недо-*, *неповно-*) *-літні злочинці*, (*правопорушники*), *важковиховувані діти* (*підлітки*)).

However, in some areas, the manifestation of political correctness, especially in the gender, has different tendency, rooted in the specifics of social changes in Ukraine and in Slavia in general, due to the growth of the social role of women. The active creation and use of feminatives show that Ukrainian women, as well as women of other Slavic countries, do not accept reminders of their sexuality, as a manifestation of «male sexism», but conversely, they treat it as proof of their success on many traditionally male areas of public and state activities. Thereby, modern Ukrainian and, more broadly, Slavic language practice do not support such a manifestation of European and American political correctness, as verbal unisexism. This is evidenced by such new Ukrainian names of women as *бізнесменка*, *спонсорка*, *нардепка*, *лідерка*, *прем'єрка*, *держсекретарка*, *дизайнерка*, *детективниця*, *творчиня*. They are organical part of an actively replenished fund of feminatives, common with other Slavic languages comp. Bulgarian *премиєрка*, *конгресменка*, *президентка*, *бодигардка*, Czech *premiérka*, *manažerka*, *ergoterapeutka* or Polish *ministra*, *senatoresa*, *biznessa*.

Manifestations of political correctness in the modern Ukrainian language practice testify not only to Ukraine's active entry into European socio-cultural processes, but also to the important evidence of the democratization of Ukrainian society, which ensures the rights of each of its members. At the same time, politically correct names reveal new phenomena in the social differentiation of the Ukrainian language, creation of special resource of nomination for certain situations of communication, social groups and problems and, therefore, new trends

in the development of its vocabulary. Knowledge of the structure of the resource of political correctness, its purpose and conditions of use in modern Ukrainian communication will protect the society from conflicts and tension, create a favorable political correct ground for the realization of the rights and obligations of all members of Ukrainian society and, therefore, for its further democratization.

УДК 81'37

Світлана Терещенко

ОНОВЛЕННЯ ЛЕКСИКОНУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ

Висвітлено питання активної трансформації лексикону освітньої сфери. Визначено актуалізовані групи лексики досліджуваного дискурсу та найбільш продуктивні шляхи їх поповнення. Відзначено проблеми адаптації чужомовних слів і понять, неусталеність їхнього правопису. Наголошено на інтеграційних зв'язках педагогіки зі сферами культурології, філософії, комп'ютерних технологій, що виявляються у розширенні її терміноапарату.

Ключові слова: лексикон, освітній дискурс, метафоризація, пряме запозичення, калька, термінологічне словосполучення.

The questions of the active transformation of the lexicon of the educational sphere are discussed. The actual groups of vocabulary of the studied discourse and the most productive ways of their replenishment are determined. The problems of adaptation of foreign words and concepts, and the instability of their spelling are noted. It is emphasized on the integration links of pedagogy with the spheres of culture, philosophy, and computer technologies, which are manifested in the expansion of its terminology.

Key words: lexicon, educational discourse, metaphorization, direct borrowing, tracing, terminological phrase.

Філософія сучасної освіти – це співіснування традиційної та новітньої освітніх парадигм. Тому увагу багатьох філологів привертають складні процеси лексичного, семантичного і синтаксичного оновлення освітнього дискурсу.

Насамперед звертаємо увагу на поширення назв нових освітніх систем, концепцій, напрямів, процесів. Упродовж